

**Dyslexiebeleid
Sg. Sint Ursula**

Inhoud

Inleiding	2
Visie op dyslexie	2
Begeleiding van leerlingen per leerjaar	3
De rol van de betrokken persoon	5
Compensatie en dispensatie	7
Dyslexiescreening	11

Inleiding

Scholengemeenschap Sint Ursula gaat uit van de definitie zoals die gehanteerd wordt door de stichting Dyslexie Nederland: *"Dyslexie is een stoornis die gekenmerkt wordt door een hardnekkig probleem met het aanleren en accuraat en/of vlot toepassen van het lezen en spellen op woordniveau."*

De school vindt een goede begeleiding van dyslectische leerlingen belangrijk. In dit document leest u de visie op dyslexie, hoe de school hiermee omgaat en wie welke verantwoordelijkheden heeft.

Visie op dyslexie

Leerlingen moeten hun talenten optimaal kunnen ontwikkelen. Er wordt uitgegaan van wat een leerling kan en vanuit daar kan de leerling verder ontwikkelen. Persoonlijk leren staat centraal, waarbij elke leerling gezien wordt als uniek individu, zodat ze het beste uit zichzelf kunnen halen.

Het is belangrijk dat leerlingen met dyslexie weten waar hun beperkingen liggen en leren hoe ze hiermee om moeten gaan. De leerling zal hierin ondersteund worden en gedurende zijn/haar schoolloopbaan zal zelfstandigheid steeds meer gestimuleerd worden.

Begeleiding van leerlingen per leerjaar

Elke week is de dyslexiecoach op vaste uren beschikbaar voor vragen van leerlingen en ouders.

Brugklas

Een dyslectische leerling die zich op deze school aanmeldt, levert bij de aanmelding ook een dyslexieverklaring en het bijbehorende onderzoeksverslag in. Hierin wordt beschreven op welke onderdelen een leerling uitvalt en/of extra hulp nodig heeft.

In de eerste weken vindt er een algemene ouderavond plaats waarop ouders geïnformeerd worden over het dyslexiebeleid op deze school.

In de eerste weken gaat de dyslexiecoach met elke dyslectische leerling in gesprek. Dit gesprek is bedoeld als kennismaking en in dit gesprek wordt bepaald welke ondersteuningsbehoefte de leerling heeft. Aan de hand van het gesprek wordt de leerling ingedeeld in een zogenaamde begeleidingsroute:

- Route 1   regelmatig contact en digitale hulpmiddelen worden aangeboden
- Route 2   regelmatig contact
- Route 3   zelfstandig en hulp op aanvraag + digitale hulpmiddelen worden aangeboden
- Route 4   zelfstandig en hulp op aanvraag

Deze routes worden elk jaar bijgesteld naar behoefte van de leerling.

Leerjaar 2

Wanneer een leerling aan het begin van het schooljaar instroomt vanuit een andere school, worden ouders uitgenodigd voor de algemene ouderavond waarop ze geïnformeerd worden over het dyslexiebeleid op deze school.

In leerjaar 2 wordt er steeds meer gewerkt naar zelfstandigheid en het vergroten van het zelfvertrouwen van de leerling. Ook dit jaar vindt er een gesprek plaats met de dyslexiecoach om te bepalen of de leerling nog in de juiste begeleidingsroute zit. In goed overleg met ouders kan deze route worden bijgesteld.

Leerjaar 3 en hoger

Wanneer een leerling aan het begin van het schooljaar instroomt vanuit een andere school, worden ouders uitgenodigd voor de algemene ouderavond waarop ze geïnformeerd worden over het dyslexiebeleid op deze school.

Vanaf leerjaar drie wordt gestreefd naar route 3 of 4. Zelfstandigheid wordt gestimuleerd en de dyslexiecoach stuurt bij waar nodig.

Examenjaar

In dit jaar werken de leerlingen naar het examen toe. Ook dit jaar hebben de leerlingen recht op hulpmiddelen. De dyslexiecoach gaat met alle examenleerlingen in gesprek om nog eens te benoemen welke rechten ze hebben tijdens de SE-weken en tijdens het centraal examen.

Ook zal de dyslexiecoach vragen bij welke vakken de leerling eventueel gebruik wil maken van auditieve ondersteuning. Voorwaarde is wel dat de leerling al eerder gebruik moet hebben gemaakt van auditieve ondersteuning.

Voor nieuwe leerlingen wordt/worden er jaarlijks 1 à 2 (naar behoefte) bijeenkomsten georganiseerd waarin zij onder begeleiding van de dyslexiecoach en de ICT'er kennismaken + oefenen met enkele ondersteunende programma's. De leerlingen uit de bovenbouw kunnen dit op aanvraag ook krijgen.

De rol van de betrokken persoon

Leerlingen

Het is belangrijk dat de leerlingen goed leren omgaan met dyslexie. Dat betekent dat ze erachter komen waar hun kwaliteiten en valkuilen liggen. De leerlingen zijn verantwoordelijk voor hun eigen leerproces, kennen hun rechten op gebied van dyslexie en dienen hier dus actief mee om te gaan.

Als leerlingen problemen hebben bij een bepaald vak, kunnen ze dit zelf proberen op te lossen met de vakdocent. Als dit om welke reden dan ook niet lukt, kunnen ze de hulp van de dyslexiecoach inschakelen. Deze kijkt samen met de leerling en vakdocent naar het probleem en zoekt naar een geschikte oplossing.

Ouders/verzorgers

Het is belangrijk dat ouders/verzorgers betrokken zijn bij de ontwikkeling van hun kind. Zonder ondersteuning en betrokkenheid van de thuissituatie is de begeleiding niet optimaal. Wanneer er problemen zijn, is het belangrijk dat het thuisfront contact opneemt met school.

Mentor

Op Sint Ursula is de mentor de spil van de organisatie. Deze dient dan ook het eerste aanspreekpunt te zijn. Als leerlingen tegen problemen aanlopen is het goed als de mentor hier altijd van op de hoogte is. Mocht een leerling het lastig vinden om een probleem zelf op te lossen, dan kan de dyslexiecoach daarbij helpen.

Vakdocent

Alle vakdocenten worden aan het begin van het schooljaar op de hoogte gesteld van de dyslecten in hun klassen. Het is belangrijk dat ze zich hiervan bewust zijn en hulp bieden waar dat nodig is. De problemen van dyslectische leerlingen uiten zich bij elk individu anders. Het probleem beperkt zich niet alleen tot de talen. Elke vakdocent gaat met alle dyslectische leerlingen in gesprek om op deze manier de leerlingen op de juiste manier te begeleiden.

Dyslexiecoach

De dyslexiecoach is het aanspreekpunt voor alle dyslecten als er problemen zijn of als ze ergens tegenaan lopen. De dyslexiecoach heeft een coördinerende functie en zal niet met individuele leerlingen aan de slag gaan om te oefenen.

Het is belangrijk dat leerlingen hun beperking accepteren en ermee om leren gaan. Dit is dan ook waar het in de gesprekken met de coach om zal gaan. De coach zal ook, indien nodig, contact opnemen met ouders.

Orthopedagoog/Gedragswetenschapper

Mocht een leerling extra hulp nodig hebben of als er vermoedens zijn van dyslexie, zal de orthopedagoog/gedragswetenschapper betrokken worden. De dyslexiecoach zal dossieronderzoek doen en waar nodig in gesprek gaan met de leerling. Daarnaast kan de orthopedagoog/gedragswetenschapper bij vermoedens van dyslexie een leerling doorverwijzen voor een extern onderzoek.

Teamleider/leerlingcoördinator

De teamleider is net als alle anderen op de hoogte van de dyslectische leerlingen binnen zijn/haar team. Wanneer er gekozen wordt voor een bepaalde route in het aanbieden van hulpmiddelen wordt dit overlegd met de teamleider.

Compensatie en dispensatie

Op Sint Ursula zijn voor dyslectische leerlingen de volgende afspraken gemaakt:

- Alle toetsen worden gemaakt met lettertype Arial of een ander schreefloos lettertype, lettergrootte 12 en een minimale regelafstand van 1.15, geheel in lijn met de examens.
- Leerlingen krijgen 25% van de reguliere toetstijd extra bij overhoringen en proefwerken. Voor toetsen van 45 minuten krijgt de leerling 12 minuten extra tijd. Voor toetsen vanaf 90 minuten geldt een verlenging van 22,5 minuut.
- Indien er geen mogelijkheid is om de leerlingen meer tijd te geven (bijv. bij toetsen tijdens de vakles), geldt de regel dat ze minder opdrachten hoeven te maken. De opdrachten die ze niet hoeven te maken worden aangeduid met een *. Kiezen de leerlingen ervoor om de zogenaamde 'sterretjesopdrachten' niet te maken, dan wordt uiteraard een andere normering gehanteerd. Het is dus van belang dat de vakdocent dit voorafgaand aan de toets goed met de leerlingen communiceert.

In Heythuysen wordt niet gewerkt met 'sterretjesopdrachten', hier wordt altijd naar een mogelijkheid gezocht om de leerling extra tijd te geven zodat hij/zij de toets kan afronden.

- Bij de talen worden in de onderbouw op locatie Horn geen cijfers lager dan 3,0 gegeven, tenzij hiervoor zwaarwegende didactische en/of pedagogische redenen (bijv. vakverwaarlozing) zijn.

Op de locatie Heythuysen worden cijfers gegeven zoals ze zijn. Cijfers lager dan een 4 worden echter niet op het rapport weergegeven. Als zo'n situatie zich voordoet, wordt er klassikaal of individueel extra aandacht aan besteed.

- Er wordt een aangepaste beoordeling voor spelling gehanteerd conform afspraak binnen de sectie en voor de leerlingen in de bovenbouw conform de examenvoorschriften.

In Heythuysen wordt spelling alleen gecorrigeerd en onderstreept. Spelling wordt beoordeeld wanneer het onderdeel is van de toets, zoals bij een spelling-grammaticatoets of een schrijftoets. De dyslectische leerling mag dan gebruikmaken van hulpmiddelen. Dit wordt op dezelfde wijze als het eindexamen beoordeeld en er geldt dus geen aangepaste beoordeling.

Zie voor de locatie Heythuysen de volgende infographics met de geldende afspraken op een rij.

DYSLEXIE - COMPENSATIE

AFSPRAKENKAART

EXTRA TIJD

- 12 MIN. > 45 MIN.
- 22,5 MIN. > 90 MIN.
- 30 MIN. > 120 MIN.

VOORLEESHULP

Readspeaker TextAid met schoolaccount

Bijv. bij: Ne - En - Du - MA - Gs - NaSk - Bio

SCHRIJFHULP

Toetsen schrijfvaardigheid Ne / En / Du met Readspeaker TextAid - spellingcontrole + voorleeshulp

WOORDENBOEK NEDERLANDS

*EENDELIG

*PAPIEREN

*ELK VAK

DYSLEXIE - LES EN HUISWERK

AFSPRAKENKAART

TIJD

1. **Alles** in overleg met docent

Voorbeelden:

- Grote opdrachten (verslag) > eerder starten
- Belangrijke leerstof > **voor** de les alvast doornemen

VOORLEESHULP

Kies uit:

1. TextAid - upload eigen documenten
2. Magister - Digitale leermiddelen
3. Voorleesfunctie iPad

SCHRIJFHULP

1. Opdrachten schrijven of typen > kies er 1 en wissel niet
2. Gebruik woorden uit de leerstof en opdrachten

ALGEMEEN

1. Doe alles in overleg met docent en/of dyslexiecoach.
2. Gebruik **altijd overal hetzelfde** hulpmiddel (voorlees- of schrijf).
3. Denk aan digitale leermiddelen in Magister.

TIPS

contact

Dyslexiecoach H. Smeets

h.smeets@ursula.nl

Daarnaast kan, in overleg met de vakdocent en de dyslexiecoach, besloten worden om onderstaande hulp aan te bieden. Dit wordt dus niet standaard aangeboden.

- Langere voorbereidingstijd bij opdrachten, werkstukken, spreekbeurten
- Tussentijdse toetsing over kleinere hoeveelheid lesstof
- Mondelinge toetsing i.p.v. schriftelijke toetsing

Als laatste kan er ook gekozen worden voor digitale hulpmiddelen die voor auditieve (voorleeshulp) en/of schriftelijke ondersteuning kunnen zorgen. Hierbij kan de leerling een keuze maken tussen Kurzweil in Horn en Readspeaker TextAid

in Heythuysen, digitale leerboeken in Magister (standaard beschikbaar voor elke leerling) of de Lex-app (Horn). Er bestaat ook nog de mogelijkheid om de app Office Lens te gebruiken. Deze app is, na het aanmaken van een Microsoft-account, volledig gratis te gebruiken. Met deze app kan een foto van een tekst worden gemaakt en direct worden voorgelezen door de app. Dit is handig als voor een bepaald lesboek geen digitale versie beschikbaar is. Daarnaast beschikt de iPad of een tablet ook voorleesfunctie. Deze kan worden ingesteld.

Zie in de tabel hieronder een overzicht van mogelijke hulpmiddelen.

Kurzweil	Heythuysen → Readspeaker TextAid	Magister - digitale leermiddelen	Lex-app
Auditieve- en schriftelijke ondersteuning	Voorleeshulp (auditieve ondersteuning)	Uitlegvideo's	Auditieve ondersteuning
Laptop of tablet	Schrijfondersteuning	Herhalingsopdrachten	Telefoon of tablet
Computerstem	Voorkeursstemmen	Oefeningen	Ingesproken teksten
Visueel (je ziet de tekst op het scherm) en auditief	Visueel	Test-jezelf's	Alleen auditief
Boeken worden besteld door school	Inloggen met eigen schoolaccount	Voorlezers	Boeken worden besteld door school
	Beschikbaar op diverse apparaten	Beschikbaar op diverse apparaten	

Compensatie en dispensatie Ursula locatie Horn

3 vmbo-t

Wanneer de kansen op schoolsucces ernstig in gevaar komen voor leerlingen met bijv. een ernstige vorm van dyslexie kan de school in overweging nemen om gebruik te maken van de mogelijkheid tot aanpassing van het programma van Duits, waarbij rekening moet worden gehouden met de doorstroommogelijkheden. Bij het toekennen van een aangepast programma gelden de volgende regels:

- Alle leerlingen volgen gedurende het eerste jaar dat het vak Duits wordt aangeboden het reguliere programma.
- Het volgen van een aangepast programma is pas mogelijk vanaf het tweede jaar dat het vak wordt aangeboden. Voor het vak Duits betekent dat dus vanaf leerjaar 3.
- Als een aangepast programma wordt toegekend, kan dit vak in leerjaar 4 niet meer worden gekozen.
- Een leerling kan alleen in aanmerking komen voor een aangepast programma als gebleken is dat andere compenserende maatregelen niet het beoogde resultaat behalen.
- Naast het bovengenoemde moet duidelijk zijn dat de leerling, ondanks zijn beperking, voldoende inzet heeft laten zien bij het betreffende vak.
- Een aangepast programma zal een individueel programma zijn, aangepast aan de mate van dyslexie bij de betreffende leerling.

Deze dispensatiemogelijkheid wordt verleend door de dyslexiecoach in samenspraak met de teamleider en de vakdocent, nadat met de ouders/verzorgers en de leerling de consequenties van deze maatregel is besproken. Een en ander wordt schriftelijk vastgelegd en door ouders/verzorgers en leerling ondertekend.

2/3 havo

Wanneer de kansen op schoolsucces ernstig in gevaar komen voor leerlingen met bijv. een ernstige vorm van dyslexie kan de school in overweging nemen om gebruik te maken van de mogelijkheid tot aanpassing van het programma van Frans of Duits, waarbij rekening moet worden gehouden met de doorstroommogelijkheden.

Bij het toekennen van een aangepast programma gelden de volgende regels:

- Alle leerlingen volgen gedurende het eerste jaar dat het vak Frans of Duits wordt aangeboden het reguliere programma.
- Het volgen van een aangepast programma is pas mogelijk vanaf het tweede jaar dat het vak wordt aangeboden. Frans vanaf leerjaar 2 en Duits vanaf leerjaar 3.
- Als een aangepast programma wordt toegekend, kan dit vak in de bovenbouw niet meer worden gekozen eveneens wordt een doorstroom naar

- Er kan maar voor een van beide talen, een aangepast programma worden toegekend.
- Een leerling kan alleen in aanmerking komen voor een aangepast programma als gebleken is dat andere compenserende maatregelen niet het beoogde resultaat behalen.
- Naast het bovengenoemde moet duidelijk zijn dat de leerling, ondanks zijn beperking, voldoende inzet heeft laten zien bij het betreffende vak.
- Een aangepast programma zal een individueel programma zijn, aangepast aan de mate van dyslexie bij de betreffende leerling.

Deze dispensatiemogelijkheid wordt verleend door de dyslexiecoach in samenspraak met de teamleider en de vakdocent, nadat met de ouders/verzorgers en de leerling de consequenties van deze maatregel is besproken. Een en ander wordt schriftelijk vastgelegd en door ouders/verzorgers en leerling ondertekend.

4,5 en 6 vwo

Op 4, 5 en 6 vwo heeft de dyslectische leerling de mogelijkheid om ontheven te worden van het volgen van het vak Frans of Duits. Deze ontheffing wordt verleend door de dyslexiecoach in samenspraak met de teamleider, nadat met de ouders/verzorgers en de leerling de consequenties van deze ontheffing zijn besproken. Een en ander wordt schriftelijk vastgelegd en door ouders/verzorgers en leerling ondertekend.

Voor dyslectische leerlingen op 4, 5 en 6 vwo die Frans of Duits laten vallen, geldt de verplichting om een ander vak ter compensatie in het profiel op te nemen.

Voor leerlingen op het gymnasium is geen ontheffingsmogelijkheid geregeld, omdat daar de klassieke taal in plaats van de tweede moderne vreemde taal komt.

Dyslexiescreening

Wanneer school of ouders/verzorgers vermoedens hebben van dyslexie wordt er een vaste procedure doorlopen. De aanvraag voor deze procedure kan vanuit school, de leerlingen of de ouders/verzorgers komen.

- Wanneer een van de betrokken partijen vermoedens heeft van dyslexie, wordt dit aangegeven bij de mentor. De mentor doet navraag bij vakdocenten en vraagt vervolgens een screening aan bij de dyslexiecoach.
- De dyslexiecoach neemt contact op met de *orthopedagoog (gedragswetenschapper)*, zodat deze dossieronderzoek kan doen. >
De dyslexiecoach (Heythuysen) zet een vragenlijst uit naar de kervakdocenten + mentor en doet uitgebreid dossieronderzoek.
- Vervolgens kan er een screening worden gedaan door de dyslexiecoach. Dit hangt af van het onderzoek van de orthopedagoog. De screening bestaat uit een verkennend gesprek, het maken van een dictee en het in kaart brengen van het niveau van technisch lezen. Deze screening zal worden afgenomen op twee vaste moment in het schooljaar; de eerste week na de herfstvakantie en de eerste week na de kerstvakantie (mochten er in de tussentijd dringende verzoeken komen dan kan er uiteraard in overleg voor gekozen worden om al eerder een screening te laten plaatsvinden).
- Aan de hand van deze screening wordt door de dyslexiecoach en de orthopedagoog (gedragswetenschapper) geadviseerd of er meer onderzoek nodig is. Wanneer er een doorverwijzing voor verder onderzoek wordt geadviseerd, wordt er altijd contact opgenomen met ouders door de dyslexiecoach. De resultaten van de screening worden dan ook besproken.
- Wanneer vermoedens van dyslexie pas in klas vier naar voren komen, dan wordt er altijd doorverwezen naar een externe instantie. Onze school beschikt immers niet over geschikt testmateriaal om leerlingen van deze leeftijd te screenen.

Vermoeden van dyslexie door ouders/verzorgers, leerling of school

Contact met mentor

Mentor neemt contact op met dyslexiecoach

Dyslexiecoach en orthopedagoog overleggen

Screening nodig?

Terugkoppeling naar leerling + Ouders/Verzorgers

Screening door dyslexiecoach afname dictee + leestekst

Dyslexiecoach en orthopedagoog overleggen

Verder onderzoek nodig?

Aantekening in leerling volgsysteem en terugkoppeling ouders/verzorgers

Gesprek met leerling + Verder testen

Doorverwijzing dyslexieonderzoek nodig?

Terugkoppeling naar mentor met advies voor studieaanpak

Dyslexieonderzoek

